

Rapport flyteristfelle Repparfjordelva 2022

VEST-FINNMARK JEGER- OG FISKERFORENING (VJFF)

Innhold

Innledning.....	3
Pukkellaks og felle-utvalg	3
Flyteristfelle til Repparfjordelva.....	4
Vei til elva	4
Lokaliseringa av fella	5
Fella ankommer og lastes av.	5
Montering av flyteristfellen.....	7
Vannstand øker	11
Kamera i fangstburet.....	15
Besøk på havforskningsinstituttets flyteristfelle i Etne.....	17
Erfaringer etter prøvedrift av flyteristfella 2023.....	17

Innledning

Pukkellaks er en fremmed art i Repparfjordvassdraget som har vist stor evne til å spre seg og etablere seg tallrike.

Norge har underskrevet og lovfestet Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD 1993), og har dermed forpliktet seg til, så langt det er mulig og hensiktsmessig, å kontrollere eller utrydde fremmede arter som truer økosystemer, habitat eller arter.

Pukkellaks er en art med stort invasjonspotensial, og den kan utvilsomt ha negativ påvirkning på naturlig forekommende arter og økosystemer i Repparfjordvassdraget.

Det må forventes at pukkellaks stadig vil utvide sin geografiske utbredelse og etablere seg i hele elven dersom det ikke gjennomføres tiltak for å begrense deres gytemuligheter og gytesuksess.

NINA og Statsforvalteren i Troms og Finnmark har på oppdrag fra Miljødirektoratet utarbeidet et forslag til handlingsplan mot pukkellaks. Geografisk forekomst av pukkellaks er lagt som grunnlag for prioritering av tiltak.

Når det gjelder metoder for fangst er flyteristfelle nær flomålet i elva ansett som den beste uttaksmetoden for de fleste elvene. Fiske med garn, not eller ruser langt nede i elva, drivgarn eller kastenot og harpunering er også aktuelle metoder. Det er anbefalt at det nedsettes et utvalg for bekjempelse av pukkellaks. Dette vil sikre at tiltak bygger på den samlede erfaringen for utfisking av pukkellaks i elva.

Rapport utarbeidet av Stig-Ole Pedersen og Yngve Nilsen

Pukkellaks og felle-utvalg

Styret nedsatte et utvalg i november 2021 som fikk i oppgave å arbeide med pukkellaks og felle. Utvalget har bestått av Stig-Ole Pedersen styremedlem, Alf Sjørsten styremedlem, Anders Vidringstad styremedlem, Geir Ove Trondsen og Yngve Nilsen driftsleder. Stig-Ole Pedersen har ledet utvalget.

Utvalget utarbeidet en handlingsplan for arbeidet 2022, som også dannet grunnlag for søknad om midler til arbeidet.

Bakgrunns materialet i handlingsplan er hentet fra rapporter om pukkellaks som er utarbeidet for sesongen 2019 og 2021.

Handlingsplan ble behandlet i styremøte 5 januar 2022. Og ble oversendt til FEFO som videresendte den til Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Vest Finnmark jeger og fiskeforening inngikk i november 2021 et samarbeid med River Proteksjon i Alta for montering av fiskefelle i Repparfjordelva. Vest Finnmark jeger og fiskeforening skulle stå for drift av fellen. Det ble besluttet å sende en søknad om til finansiering av flyteristfelle og drift av fella til Miljødirektoratet.

Flyteristfelle til Repparfjordelva

Fredag 18. februar kl. 12.00 ble det gjennomført et møte på teams med Eirik Frøiland fra statsforvalteren/miljødirektoratet, Erik Liberg fra FEFO, med tema «Fiskefelle Repparfjordelva». Tilstede fra Vest Finnmark jeger og fiskeforening var Yngve Nilsen og Stig-Ole Pedersen.

I møtet fikk Vest Finnmark jeger og fisk et tilbud fra Statsforvalteren, at de kunne dekke kostnadene til flyteristfelle i Repparfjordelva. Og at anbud og innkjøp ble gjennomført av statsforvalteren. Dette tilbud ble forelagt styret, og det ble vedtatt av styret i foreningen.

Flyteristfella skulle leveres og monteres sommeren 2022, og testes ut for å gjøre erfaringer for å utarbeides en plan for driftig av fella i sommeren 2023.

Vei til elva

Det ble tidlig klart at det måtte etableres en transportvei ned til elva. Ettersom det tidligere var en traktorvei fra hovedvei og ned til elva. Ble det tatt kontakt med Hammerfest kommune og i første omgang søk om dispensasjon til å bruke traktorveien. Som ble innvilget.

Bilde fra befarings av veien 26.mai 2022

Veien etter utbedring juli 2022

Det ble deretter søk til Hammerfest kommune om å oppgradere traktorveien, som ble innvilget. Hammerfest kommune stilte krav om at det skulle legges duk i bunn før grusing. Slik at det var mulig å fjerne grusen og gjøre veien tilbake til slik det opprinnelig var, ved eventuelt opphør av bruken av veien.

Presis Veidrift tok på kort varsel oppdraget med å utføre arbeidet med å oppgradere veien.

Lokaliseringa av fella

Representanter fra Fishbio som er leverandøren av flyteristfella ankom Repparfjord i slutten juli i god tid før fella ankom. Lokalisering av flyteristfella ble diskutert med representantene fra Fishbio før endelig plasseringen ble bestemt.

Bilder tatt 6 august 2022

Måling av avstand over elva.

Diskusjon før avgjørelse av lokalisering

Leverandøren sto montering av lyteristfella i samarbeid med medlemmer fra Vest Finnmark jeger og fiskforening, som stilte med flere personer til dugnadsarbeidet.

Fella ankommer og lastes av.

Fella ankom til Repparfjord 8. august 2022. noen dager forsinket. Og det ble straks satt i gang arbeid med å tømme bilen og frakte fella til elvekanten. Innleid traktor med fører ble brukt til å frakte felle materiellet ned til elva.

Fella lastes av trailerkonteineren.

Avlastingen ble gjennomført på en nyrestaurerte traktorveien i den rekkefølge som trengtes for å kunne starte raskt med monteringen. Bunnramme ble lastet av først. All lasting og transport ble ledet og overvåket av leverandør.

Bunnrammen fraktes til elvekanten og elementene plassers i riktig rekkefølger for montering.

Flyteristene ble plassert på stranden klar for montering

Montering av flyteristfellen

Arbeidet med bunnramma startet straks alt var avlastet. Det ble brukt traktor over hele elva for å lage le for strømmen ved montering. Arbeidet viste seg å by på en del utfordringer på grunn av bunnforholdene med mye steiner, som gjorde det vanskelig å slå ned armeringsjernene for å feste bunnrammene.

Arbeidet med bunnramma pågikk til kl 23.00 første dagen. Da var hele strekningen over elven lagt, men ikke festet.

Fangstburet ble satt sammen samtidig med at bunnramma til fella ble montert, men det viste at buret var satt feil sammen og måtte tas fra hverandre og settes sammen igjen på nytt.

På dag 2 ble bunnramma ferdigstillet, vaieren til å feste flyteristene ble montert og fangstburet ble plassert ut i elven mot bunnramma.

Etter at dette var gjort ble det tatt en pause på monteringen fra 9 til 13 august.

Montering av flyterister startet 13.august. Vannstanden var økte noen, men det gikk greit. Flyteristen ble fløtet fra lagringsplass og ned til bunnramma.

Montering av flyterister startet fra fangstburet mot ene landsiden. Personer med tørrdrakt og dykkemaske ble brukt til festing av flyteristen til vaieren på bunnramma.

Det var under hele monteringen behov for å ha personer med tørrdrakt og dykkemaske. Ettersom en del av monteringen ble foretatt var under vann.

Når flyteristene var montert mot ene landsiden, ble begge veggene på inngangsslusa montert. Veggene ble festet fast til fangstburet med strips og matter. Og det ble slått ned stenger i bunnen med plastrør over for å holde veggene oppe.

Flyteristfella ferdig montert og klar til testing. Her er ikke flapsene på flyteristene senket.

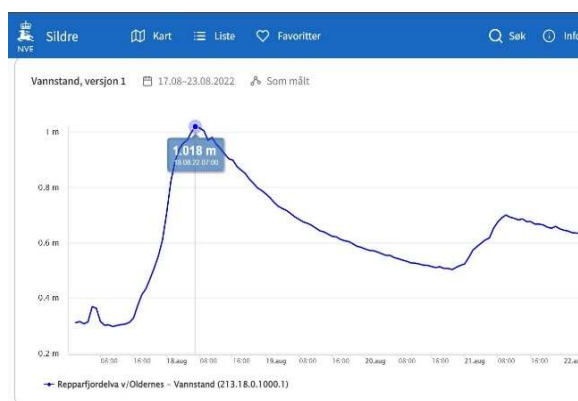

Tre glade karer etter endt oppdrag

Vannstand øker

Ettermiddagen 17 august kom det kraftig nedbør og vannstanden økte med 70 cm på noen timer, som medførte at flyteristene gikk under. Vannmåleren ved brua viste da 1.018 m.

Vannet sto høyt på fangstburet, og det er var ikke mulig å komme ut til buret.

Flyteristfella ligger helt under vann

19 august viste vannmåleren ved brua 60 cm, og fella kom frem igjen. Det ble da mulig å arbeide på fella.

20 august ble flapsen på flyteristen testet ut på ulike nivåer og satt til nivå 1. For å teste ut hvordan det virker i forhold til vannstand.

Etter at flapsen på flyteristene var senket ned til nivå 1. økte vannstanden 21 august igjen, og det viste seg at fella funknet greit. Flapsen ble satt opp til nivå 2 for å teste ut dette nivået.

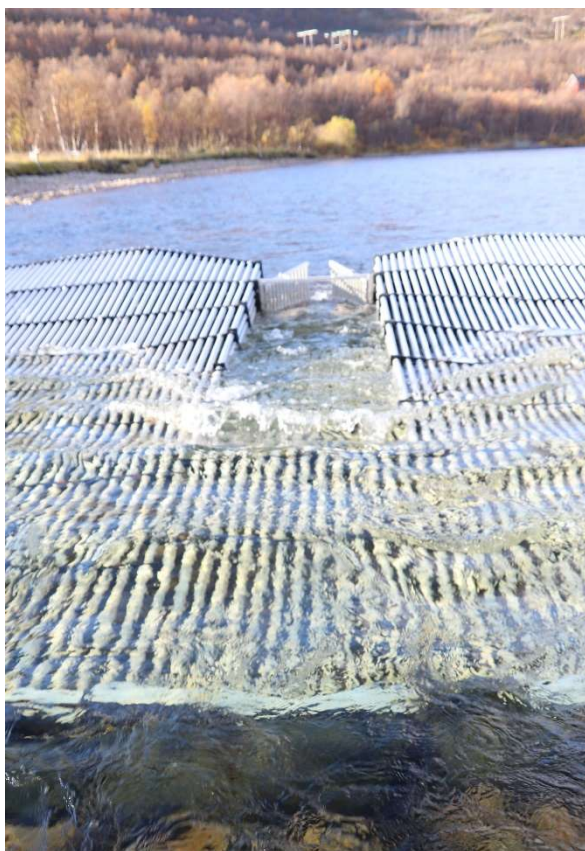
Med flapsen på flyteristen ble satt opp til nivå 2, funknet det bedre.

På grunn av stor belastning på flyteristene i inngangsporten ble det satt inn blåser på begge sider av for bedre oppdrift.

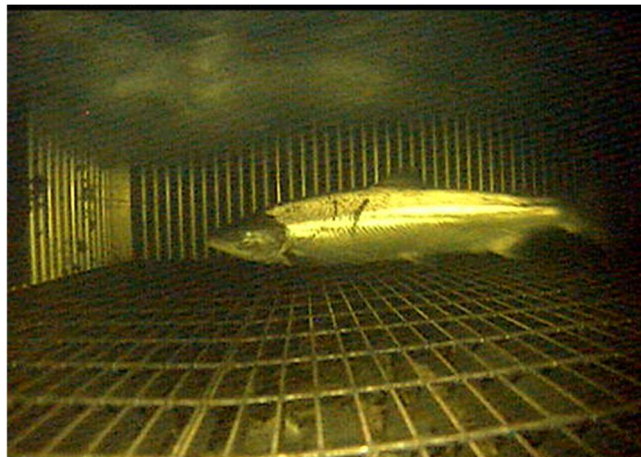

Nedgangsfella fungerte ikke som forventet ved ulik vannstand. Det må det gjøres en ombygging av nedgangsfelle eller den tas bort.

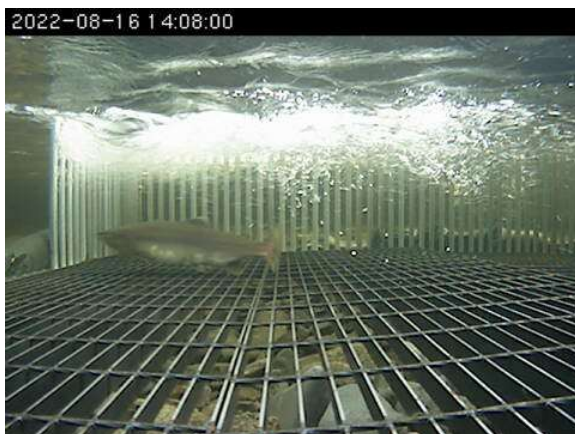

Kamera i fangstburet

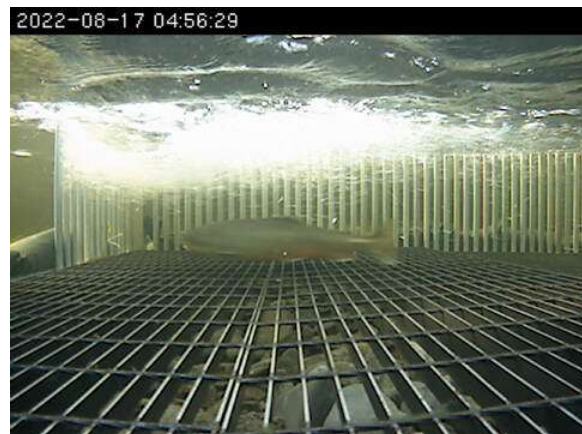
En VAKI teller med kamera ble den 15.august montert i fangstburet for å registre oppførsel og oppvandring av fisk igjennom buret. Buret ble satt åpent og kamera filmet når laksen kom inn i buret og gikk ut igjen, og man kunne se hva som skjedde når laksen kom inn i buret. Opptakene ble kontrollert daglig for å se og registrere til hvilke tider laksen gikk gjennom buret. Det viste seg at mye av laksen gikk igjennom når det begynte å mørkne.

Da vannet steg den 17 august ble noe av utstyret (multipliser) til kamera tatt av elva og koblet ut filmingen i buret. Da vannstanden gikk ned igjen ble utstyret funne hengende etter kablene, reparert og var tilbake i drift igjen den 22.august.

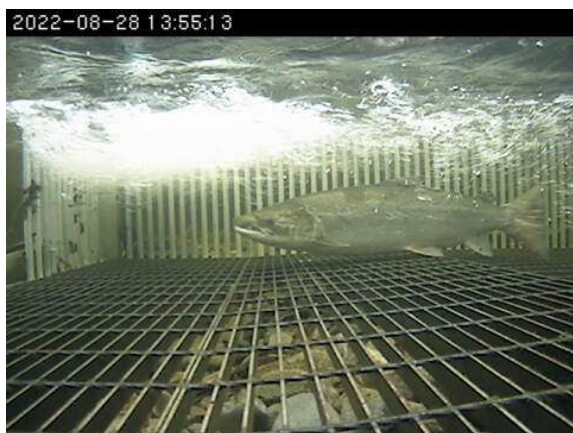

Pukkellaks registrert igjennom fella

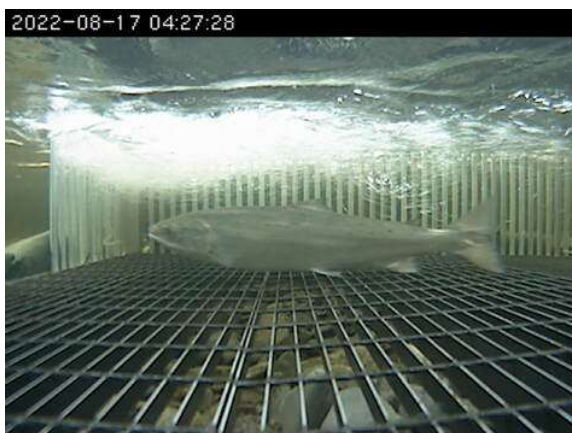

Sjørøye registrert gjennom fella

En klar overvekt av fiskene passerte i den mørkeste perioden av døgnet, men også stor ny gått laks passerte fella midt på dagen i solsteik, slik at vi håper at fella ikke kommer til å hindre oppvandringa av den vanlige laksen nevneverdig.

Laks passerer igjennom mitt på dagen i solskinn

Laks passerer igjennom tidlig på morgenen

Telleren var så i drift helt fram til fella ble demontert den 2.oktober. I løpet av denne perioden ble det registrert 1104 fisk som passerte buret, hvorav drøyt 90% var laks. Noen sjørøyer, en pukkellaks og like over 100 sjørørreter i tillegg til laksen.

Flyteristfella ble 2. oktober demontert og stablet for å lagres under presenning.

Besøk på havforskningsinstituttets flyteristfelle i Etne

1 november besøkte Stig Ole Pedersen og Yngve Nilsen havforskningsinstituttets flyteristfelle i Etne. For å høste erfaringer fra drift av den første flyteristfella i Norge.

Besøket ga en god innsikt, og svar på endel utfordringer som må løses før fella settes i drift igjen sesong 2023.

Det må skiftes flyteelementer på flyteristene, fronten på fangstburet må bygges om, og det må bygges et ekstra fangstbur til å ta ut pukkellaksen. Det må lages en kanal mellom hoved fangstburet og et ekstra bur. Det må også sees på en mulighet til å komme til hoved- fangstburet ved høy vannstand.

Erfaringer etter prøvedrift av flyteristfella 2023

En stor del av arbeidet ved planlegging, montering og demontering av flyteristfella er fortatt på dugnad av medlemmer i foreningen.

Handlingsplan som ble utarbeidet for sesongen 2022 var til stor nytte for gjennomføring og forberedelsen av prøvedriften. Det er erfart at fella har fungert bra, selv om det har oppstått uforutsette hendelser underveis, som ved høy vannføring. Dette er erfaringer som vil bli tatt med ved planlegging for neste sesong.

Det ble registrert at pukkellaks som kom ned elven ble kilt inn mellom rørene på flyteristen, Flere laks ble liggende oppå flyteristen etter å komme ned elven. Det ble også registrert at fisk hoppet opp på flyteristen når flapsen ikke var justert. Dette er noe det må tas hensyn til ved planlegging av neste sesong.

Før neste sesong må det utfra erfaringer som er gjort foretas en del endringer på fella. Fronten på hoved fangstburet må bygges om. Flyteelementene på flapesene må skiftes ut. Fangstburets plassering i elva må justeres og settes nærmere land. Det må kjøpes inn flere kamera til fangstburet, for å få en bedre overvåking av buret ved varierende vannstanden. Det må lages et ekstra fangstbur med en kanal fra hoved fangstburet. Det må utarbeides en ny handlingsplan for neste sesong der endringene som er nevnt tas med. Prosedyrer for sikkerhet ved utsetting og drifta av flyteristfella må utarbeides for sesongen 2023.